

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
19.10.2016
Taltionumero
4424
Diaarinumero
3903/3/15

1 (8)

Asia Kuljetuspalvelua koskeva valitus

Valittaja A

Päätös, jota valitus koskee

Turun hallinto-oikeus 2.11.2015 nro 15/0654/2

Asian aikaisempi käsittely

Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymän viranhaltija on 8.1.2015 hylännyt A:n hakemuksen vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun kuljetuspalvelun myöntämisestä A:lle.

Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymän yhtymähallitus on 27.1.2015 hylännyt A:n viranhaltijan päätöksestä tekemän oikaisuvaatimuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Turun hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt A:n yhtymähallituksen päätöksestä tekemän valituksen. Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 1 §:n mukaan tämän lain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammaispalveluasetus) 4 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalveluineen kuuluu vaikeavammaisen henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistykseen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset, jokapäiväiseen elämään kuuluvat kuljetukset. Jokapäiväiseen elämään kuuluvia kuljetuksia ovat vammaispalveluasetuksen 4 §:n 2 momentin mukaan vaikeavammaisen henkilön asuinkunnan alueella tapahtuvat tai lähikuntiin ulottuvat kuljetukset.

Vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Asiassa saatu selvitys

Kuljetuspalveluhakemuksen mukaan A ei voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä kodin ulkopuolella liikkumiseen. Hän käyttää kodin ulkopuolella liikkuessaan pyörätuolia ja rollaattoria, joiden käytössä hän tarvitsee myös toisen henkilön apua. Hakemuksessaan A on kertonut, ettei hän käy kaupassa, postissa tai muussa sellaisessa paikassa, koska hän ei ole pystynyt kaatumisen jälkeen liikkumaan ilman apuvälineitä ja yhden tai kahden henkilön apua. Lääkärikäynneillä hän on käyttänyt invataksia. A on hakenut kuljetuspalvelua vapaa-ajan matkoihin käydäkseen Nakkilassa, Loimaalla ja Kokemäellä asuvien lastensa luona sekä seurakunnan tilaisuuksissa. A:lle ei ole myönnetty sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalveluita.

Valituksenalaisen päätöksen mukaan A:n luo on tehty kotikäynti 29.12.2014 kuljetuspalveluhakemuksen johdosta. A on tuolloin ollut laitoshoidossa vanhainkoti ---ssa. A on saanut

heinäkuussa 2014 kaatumisen seurauksena aivoverenvuodon, joka on operoitu. Hänellä on ollut muistivaikeuksia jo useamman vuoden ajan. A ei ole itse pystynyt määrittelemään, mihin tarvitsee kuljetusapua, vaan tytär on kertonut, että A tarvitsee kuljetusapua käydäkseen seurakunnan tilaisuuksissa ja lasten luona.

Hakemukseen liitetyn fysioterapeutin päiväämättömän toiminta- ja liikkumiskykyarvion mukaan A:n diagnooseina ovat SAV (lukinkalvonalainen verenvuoto), alzheimer, astma, ESBL ja hypotyreoosi. Perussairauksiensa vuoksi A on täysin ohjailtava (MMSE 13/30), yksin toimiminen ja liikkuminen eivät häneltä onnistu. Itsenäisen liikkumisen suurimpina esteinä ovat aloitekyvyttömyys sekä kognitiivinen toimintakyky. Siirtymisissä ja liikkeelle lähtiessä A on täysin avustettava ja vaatii yhden hoitajan verbaalisen ohjeistuksen. Erityisesti seisomaan noustessa hän tarvitsee verbaalisen ohjeistuksen lisäksi manuaalista ohjausta sekä varmistuksen, koska hän saattaa kaatua noustessa taaksepäin. Liikkumisen apuvälineenä on rollaattori. A:n kävely on vauhdiltaan rauhallista, mutta se on kuitenkin kohtalaisen turvallista yhden hoitajan saattamana tai varmistamana. Yhtäjaksoisesti A kykenee liikkumaan noin 50 metrin matkan, tauotettuna 100 metriä.

Hallinto-oikeuden johtopäätökset

Vaikeavammaisuuden määrittely on kokonaisarviointia, jossa kiinnitetään huomiota paitsi hakijan sairaudesta tai vammasta saatavaan selvitykseen myös arvioon hakijan toiminnallisesta (sosiaalisesta ja fyysisestä) ympäristöstä. Vaikeavammaisuus voi olla fyysisistä tai psyykkisistä syistä johtuvaa. Asiassa on selvittävää riittävän luotettavasti henkilön kyky liikkua ja otettava selvitysten perusteella kantaa siihen, onko henkilöä pidettävä vaikeavammaisena.

Asiassa esitetyn fysioterapeutin arvion mukaan A:n itsenäisen liikkumisen ongelmat liittyvät lähinnä kognitiiviseen toimintakykyyn, eikä arviossa ole otettu kantaa hänen kykyynsä käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä. On myös tullut esille, että arvion laatinut fysioterapeutti ei ole edes tavannut A:ta, vaan hän on kirjoittanut arvionsa A:n kesää 2014 koskevien sairauskertomusten pohjalta. A itsekin on kertonut, että hänen tilanteensa on muuttunut kesän 2014 jälkeen. Asiassa ei ole esitetty sellaista selvitystä A:n kyvystä käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä, jonka perusteella häntä olisi pidettävä vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vaikeavammaisena.

Yhtymähallituksen päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Hallinto-oikeuden soveltamat oikeusohjeet

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 1 § ja 8 § 2 momentti

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 4 § 1 ja 2 momentti ja 5 § 1 momentti

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

A on valituksessaan vaatinut, että hänelle 27.11.2014 tekemänsä hakemuksen nojalla myönnetään vammaispalvelulaissa tarkoitettu kuljetuspalveluna 12 yhdensuuntaista invataksilla tapahtuvaa matkaa kuukaudesta niihin liittyvine saattajapalveluineen 1.3.2015 lukien ja että hänelle korvataan kuljetuspalveluna hänen 4.1.2015 tekemänsä matka, jota vanhainkoti --- ei ole hänelle korvannut.

A on vaikeavammainen ja oikeutettu vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun. Lausunnon A:n tilasta antanut fysioterapeutti on tavannut A:n ja antanut hänestä arvion 19.11.2014, mutta ei ole hoitanut häntä. Kesällä 2014 tapahtuneen kaatumisen ja leikkauksen jälkeen A on elokuussa 2014 ja sen jälkeen palattuaan 2.9.2014 sairaalasta palvelukeskus ---iin pystynyt liikkumaan avustettuna sisätiloissa rollaattorin ja yhden tai kahden henkilön tukemana lyhyitä matkoja pyörätuolia takana kuljettaen. Vuoden 2015 alusta hänen liikkumiskykynsä on huonontunut oleellisesti niin, että hän pystyy sisälläkin liikkumaan vain toisten kuljettamana pyörätuolilla. Invataksi on ainoa mahdollinen liikkumisväline, jolla A pääsee osallistumaan seurakuntansa tilaisuuksiin sekä käymään lastensa luona ja ostoksilla. Käynnit seurakunnan tilaisuuksissa ovat A:lle virkistysmielessä erittäin tärkeitä, koska hänellä ei ole palvelutalossa seuraa. A on liittänyt valitukseensa 25.11.2015 päivätyn lääkärinotdistuksen ja samana päivänä päivätyn kuntahoitajan lausunnon.

Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymän yhtymähallitus on antanut lausunnon. A on ollut laitoshoidossa 28.2.2015 asti, jolloin vanhainkodin osasto muuttui 1.3.2015 tehostetun palveluasumisen yksiköksi. A:lle ei ole myönnetty 1.3.2015 alkaen vammaispalvelulain

mukaista kuljetuspalvelua, sillä kuljetuspalvelun ei katsota edistävän A:n omatoimista suoriutumista vammaispalveluasetuksen 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Sairauksiensa johdosta A on täysin ohjailtava, eikä yksin toimiminen ja liikkuminen onnistu häneltä. Hän ei pysty itse määrittelemään mihin hän kuljetuspalvelua tarvitsee. Näillä perusteilla myöskään 4.1.2015 tehtyä matkaa ei ole hänelle korvattu.

A on antanut vastaselityksen. A on ollut vaikeavammaisen jo lähes kaksi vuotta ja on sitä edelleen. Vammaispalvelulaissa tai vammaispalveluasetuksessa ei edellytetä, että vaikeavammaisen saadaksesen kuljetuspalvelua on oltava kykenevä määrittelemään, mihin hän kuljetuspalvelua tarvitsee. A on selvästi ilmaissut halunsa lähteä kotiseurakuntansa tilaisuuksiin, kauppaan ja lastensa luo. Kuljetuspalvelu on hänelle tarpeen siksi, että se nimenomaan tukee hänen omatoimista suoriutumistaan tehostetussa palveluasumisessa. Tällä hetkellä A kykenee muun muassa istumaan pyörätuolissa, katsomaan televisiota, lukemaan ja keskustelemaan. Välillä keskustelu sujuu niin hyvin, ettei muistisairauden olemassaoloa paljontaan huomaa. A on vastaselitykseensä liittänyt geriatrin 14.12.2015 antaman lausunnon ja hoitoselosteen. Geriatrin lausunnon mukaan desorientoituneisuus ei ole este esimerkiksi seurakunnan tilaisuuksiin osallistumiselle, vaan hän suosittelee A:lle pääsyä palvelutalon ulkopuolisiin tilaisuuksiin, koska se aktivoi aivotoimintaa, luo hyvää mieltä ja sitä kautta ylläpitää nykyistä toimintakykyä.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus kumoaa Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymän viranhaltijan ja yhtymähallituksen sekä hallinto-oikeuden valituksenalaiset päätökset. Asia palautetaan Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymälle uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle muun muassa kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Vammaispalvelulain 4 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalveluineen kuuluu muun muassa vaikeavammaisen henkilön virkistykseen ja muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset, jokapäiväiseen elämään kuuluvat kuljetukset.

Vammaispalvelulain 4 §:n 2 momentin mukaan jokapäiväiseen elämään kuuluvia kuljetuksia ovat vaikeavammaisen henkilön asuinkunnan alueella tapahtuvat tai lähikuntiin ulottuvat kuljetukset.

Asiakirjoista saadun selvityksen mukaan A on sairastamastaan muistisairaudesta ja muista sairauksista huolimatta ollut varsin omatoiminen muun muassa liikkumisen osalta aina kesään 2014 asti. Hän on käyttänyt rollaattoria ja kävelysauvoja vain ulkona liikkuessaan. Kesällä 2014 A on kuitenkin toistamiseen kaatunut, jonka jälkeen hänellä on todettu aivoverenvuoto, jota on hoidettu leikkauksella. Kuntoutustoimenpiteistä huolimatta A:n liikkumiskyky on tämän jälkeen heikentynyt niin, että hän pystyy liikkumaan vain pyörätuolilla, joka on toisen henkilön ohjattava. Aivoverenvuodon johdosta A:lle on jäänyt pysyvä liikuntavamma ja hän asuu palvelutalossa.

A:n terveydentilasta ja varsinkin hänen liikuntakyvystään saadun selvityksen perusteella A:n on katsottava olevan vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu vaikeavammaisen henkilö.

Saadun selvityksen perusteella A:n muistisairauden ei ole hänen kohdallaan katsottava olevan esteenä sille, etteikö hänellä olisi lähinnä virkistykseen vuoksi tarvetta ja myös tahtoa liikkua palveluasumisyksikön ulkopuolella. Saattaja on kuitenkin A:lle välttämätön. Näin ollen Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymän viranhaltijan ja yhtymähallituksen sekä hallinto-oikeuden valituksenalaiset päätökset on kumottava ja asia palautettava Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymälle uudelleen käsiteltäväksi.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Pekka Vihervuori
presidentti

Irma Telivuo
hallintoneuvos

Hannele Ranta-Lassila
hallintoneuvos

Leena Äärilä
hallintoneuvos

Antti Pekkala (t)
hallintoneuvos

Freja Häggblom
Asian esittelijä, esittelijäneuvos

Jakelu

Päätös	A, maksutta
Jäljennös	Turun hallinto-oikeus
	Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymän yhtymähallitus
Asiakirjat	Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymän yhtymähallitus